

Opsamling på drøftelser i fagudvalg for geografi i 2024

Februar 2025

1. Møder og inddragelse i fagudvalget i 2024

Fagudvalget har holdt tre møder i 2024 i perioden oktober til december. Første møde var et fælles kick-off arrangement for samtlige fagudvalg. På andet og tredje møde har fagudvalget haft indledende drøftelser om faget og identificeret centrale opmærksomhedspunkter, som fagudvalget vil have fokus på i det videre arbejde med fagplanen. På tredje møde har fagudvalget derudover været i dialog med Børne- og Undervisningsministeriets rådgivende faggruppe for faget.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Teglholmsgade 1
2450 København SV

Telefon: +45 33 92 50 00
Mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk

CVR-nr.: 29634750

Børne- og
Undervisningsministeriet

2. Kort resume af pointer fra fagudvalgets drøftelser i 2024

Fagudvalget ser foreløbigt geografi som et fag, der bidrager til elevers dannelse gennem styrket kendskab til verden og samtidig uddanner eleverne til at forstå og analysere menneskets rolle i den. Drøftelserne har fokuseret på at styrke fagets rolle i at fremme elevernes empiri-, modellerings- og handlekompetence og kritiske stillingtagen gennem analyse og refleksion over globale, regionale og lokale problemstillinger. Der har i fagudvalgets drøftelser heraf været fokus på menneskets påvirkning af naturen gennem aktiviteter som ressourceudnyttelse, urbanisering og ændringer i arealanvendelse, samt naturens betydning for menneskers levevilkår, gennem adgang til ressourcer og mulighed for fødevarerproduktion samt i forlængelse af dette de mange udfordringer, der opstår, når klimaet ændrer sig.

Fagudvalget har desuden diskuteret fagets brede indhold, herunder balancen mellem natur- og kulturgeografiske elementer. Særligt har der været fokus på, hvordan undervisningen kan relatere sig til elevernes

egen livsverden og udfordre dem til at undersøge og forstå både enkle og komplekse sammenhænge, som de møder i deres dagligdag.

3. Indledende drøftelser om faget samt fornyelse og slankning

I det følgende præsenteres pointer fra fagudvalgets indledende drøftelser om faget samt overvejelser om fornyelse og slankning af faget.

3.1 Fagets formål - et uddannende og dannende perspektiv

Fagudvalget har drøftet geografifagets formål i et uddannende og dannende perspektiv, herunder fagets centrale rolle i at belyse, analysere og forstå nøgleproblemer på lokalt, nationalt og globalt niveau.

Formålet med geografi i et uddannende perspektiv kan ses som at give eleverne faglige kompetencer og viden, herunder at gøre dem i stand til at:

- Analysere og forstå komplekse geografiske problemstillinger såsom klima, befolkningsdynamik, globalisering og ressourceforvaltning.
- Anvende geografiske metoder og værktøjer som kortanalyse, GIS, og feltarbejde til at undersøge, forstå og løse konkrete problemer.
- Forstå de natur- og kulturgeografiske sammenhænge, der præger verden, og hvordan de skaber komplekse mønstre, muligheder og udfordringer både lokalt, nationalt og globalt.
- Forberede sig til videre uddannelse og arbejdsliv, hvor forståelsen af geografiske forhold er afgørende for at kunne handle og have modet til det i en globaliseret verden.

I et dannende perspektiv kan formålet med geografi ses som at udvikle elevernes:

- Forståelse af deres rolle i verden, hvor de undersøger og reflekterer over deres egne handlingers konsekvenser for miljøet og samfundet.
- Kritiske stillingtagen i forhold til undersøgelser og modeller i forhold til at kunne forstå undersøgelser, dataindsamling mv.
- Ethiske og kritiske stillingtagen i forhold til spørgsmål om bæredygtighed, sociale uligheder og globale problemstillinger.
- Evne til at tænke globalt og handle lokalt, hvilket styrker deres demokratiske deltagelse og medborgerskab.
- Personlige ansvarsfølelse over for naturen og fremtidige generationer gennem indsigt i, hvordan mennesker påvirker naturen, og hvordan naturressourcer kan forvaltes bæredygtigt.

3.2 Fagets indhold

Fagudvalget oplever skolefaget geografis nuværende indhold som både relevant og omfattende. Det dækker en bred vifte af emner som klima, pladetektonik, urbanisering, landbrug, miljø og bæredygtighed - og deres

samspil. Faget kan kendetegnes ved arbejdet med mønstergenkendelse, hvor elever analyserer natur- og samfundsmæssige sammenhænge, og ved sin syntese mellem natur- og kulturgeografi. Fagudvalget har drøftet, at faget kan udvikle rumlig forståelse og problemløsning gennem geografiske metoder som kortanalyse, feltarbejde og GIS. Det kan fremme perspektivskifte ved at koble lokale forhold til nationale og globale udfordringer, især inden for bæredygtighed, og styrker en tværfaglig tilgang til komplekse problemstillinger.

3.3 Progression og sammenhæng

Fagudvalget har drøftet geografifagets sammenhæng som en kobling mellem elevernes egne erfaringer og livsverden og en fagligt funderet forståelse af lokale, nationale, regionale og globale problemstillinger. Fagudvalget ser, at målet med geografifaget kan ses som at styrke elevernes læring gennem flere centrale perspektiver.

- *Omverdensforståelse* kan sættes i centrum, da faget skaber forbindelser mellem lokale forhold og globale sammenhænge.
- *Bæredygtighedsperspektivet* kan give eleverne redskaber til at forstå og analysere miljømæssige, sociale og økonomiske udfordringer, mens det rumlige og tidslige perspektiv udvikler deres forståelse af geografiske mønstre og skalaer.
- *Handleperspektivet* kan bidrage til at opbygge kompetencer til at finde løsninger på problemstillinger som klimaforandringer, og det historiske perspektiv belyser, hvordan fortiden former nutiden.
- *Det etiske perspektiv* kan opmuntre eleverne til at reflektere over ansvar og ulighed.
- *Det tværfaglige perspektiv* kan fremme en helhedsorienteret tilgang til komplekse problemstillinger.
- Endelig kan *innovationsperspektivet* udfordre eleverne til at tænke kreativt og finde løsninger på nutidens udfordringer.

Fagudvalget har også arbejdet på en model for geografi som skolefag, der tydeliggør fagets struktur og centrale elementer. Modellen søger at skabe en rød tråd mellem elevernes livsverden og fagets fokus på både lokale, nationale og globale problemstillinger.

3.4 Fornyelse i en foranderlig virkelighed

Fagudvalget har drøftet, hvordan geografifaget kan fornyes ved at fokusere på at ruste eleverne til at tage stilling og handle i en kompleks og foranderlig verden. Dette kan ske gennem en målrettet integration af bæredygtighed, klimaforandringer og globalisering som centrale omdrejningspunkter i undervisningen. Hvor den eksisterende læreplan fokuserer på elevernes kompetenceudvikling og forståelse af natur- og kulturgeografiske fænomener, processer og mønstre samt deres rumlige lokalisering og udbredelse, kan den fornyede tilgang tilføje et stærkere anvendelsesorienteret perspektiv til faget.

Med fornyelsen af faget, kan undervisningen ikke blot belyse, hvor fænomener og mønstre forekommer, men også udstyre eleverne med kompetencer til at undersøge, analysere og handle på dem. Gennem undersøgelser i lokalområdet vil eleverne kunne træne deres analytiske og praktiske færdigheder i et velkendt miljø, samtidig med at de lærer, hvordan lokale problemstillinger og løsninger kan skaleres til nationale, regionale og globale niveauer.

En systematisk anvendelse af digitale teknologier og undersøgende metoder som GIS kan yderligere styrke elevernes evne til at arbejde datadrevet og finde innovative løsninger. Ved at koble centrale geografiske begreber som rum, tid, sted og skala med lokale og globale udfordringer, kan eleverne blive bedre rustet til at forstå og navigere i og påvirke en verden præget af konstant forandring. Dette kan forankre geografifaget som en fortsat aktuel og fremadskuende disciplin, der bygger bro mellem teoretisk indsigt og praktisk handlekompetence.

3.5 Slankning

Fagudvalget har drøftet slankning af geografifaget, forstået som det politiske ønske om færre mål, og ser dette som en mulighed for at tydeliggøre fagets relevans og samtidig adressere udfordringen med stoftrængsel i det nuværende faghæfte.

Fagudvalget ser, at en løsning kan være at gøre undervisningen mere motiveret og relevant ved en problemorienteret tilgang, der tager afsæt i lokale forhold og udvider perspektivet til nationale og globale sammenhænge. For samtidig at håndtere fagets kompleksitet, kan det overvejes videre at bruge en taksonomi, der vægter centrale temaer og metoder i tre niveauer:

1. *Grundlæggende forståelse.* Fokus på elevernes viden om og beskrivelser af lokale geografiske forhold og processer.
2. *Empiri- og modelleringskompetencer.* Eleverne anvender geografiske metoder og modeller til at analysere og forklare mønstre og sammenhænge på nationalt niveau.
3. *Kritisk refleksion og perspektivering.* Eleverne tager stilling og udvikler handlekompetence ved at vurdere lokale problemstillinger og lejlighedsvis adressere lokale, nationale og globale udfordringer.

4. Problemstillinger og opmærksomhedspunkter

Fagudvalget er opmærksom på, at geografifagets natur- og kulturgeografiske elementer skaber en faglig bro mellem naturfagene og skolens øvrige fag. Desuden har fagudvalget drøftet geografifagets dannende karakter med udgangspunkt i dets verdensvendte relevans. Geografifaget skal åbne verden for eleverne og skabe forbindelser mellem deres egne erfaringer og den større, komplekse virkelighed. Det kræver en balance mellem faglige begreber og elevernes forudsætninger

og progression, for at sikre, at sociokulturelle baggrunde ikke begrænser adgang til læring.

Fagudvalget ser, at undervisningen i geografifaget kan vække elevernes nysgerrighed og skabe personlig relevans ved at fremhæve fagets betydning i deres dagligdag og livsverden. Samtidig kan faget styrke deres faglige forståelse og evne til at handle ved at udvikle kompetencer og perspektiver, der gør dem i stand til at navigere i de komplekse og uforudsigelige sammenhænge, der præger verden. På den måde kan geografifaget styrke elevernes evne og vilje til at tage stilling, ansvar og til at handle. Fagudvalget har diskuteret særligt tre perspektiver på dannelse i geografi som naturfag.

1. Det første dannesperspektiv handler om *nature of science* (NOS), hvor eleverne lærer naturvidenskabens grundlæggende metoder og processer og opnår indsigt i, hvordan viden produceres, valideres og udvikles gennem systematiske undersøgelser.
2. Det andet perspektiv fokuserer på *koblingen mellem naturvidenskab og samfund*, hvor eleverne lærer at anvende fagets viden til at forstå og løse konkrete udfordringer som klimaforandringer og bæredygtighed, hvilket gør dem i stand til at deltage i samfundsdebatter og beslutninger.
3. Det tredje perspektiv fremhæver en *kritisk-refleksiv* tilgang, hvor eleverne forholder sig til naturvidenskabens styrker, begrænsninger og etiske implikationer, samtidig med at de reflekterer over dens rolle i samfundet og dens potentiale til at skabe bæredygtige løsninger.

5. Fagudvalgets overvejelser om inddragelse fra 2025

Fagudvalget vægter inddragelse højt for at sikre, at de kommende fagplaner for geografi er relevante og anvendelige for skoler, lærere og elever:

- Elevernes perspektiver skal inddrages for at gøre faget nærværende og meningsfuldt.
- Geografilærere skal bidrage med værdifulde erfaringer fra daglig praksis.
- Inddragelse af undervisere i geografi fra landets læreruddannelser og ungdomsuddannelser, da de kan bidrage med viden om fremtidens undervisningsbehov og bringe praksiserfaringer fra forskellige niveauer i spil.
- Partnere som forældre, kommunale forvaltninger og organisationer ønskes inddraget i processen, da de kan bidrage med forskellige perspektiver og ressourcer, der styrker fagets relevans og forankring i elevernes hverdag og i samfundet.

Afprøvning af fagplanerne i praksis i efteråret 2025 er afgørende for at sikre, at de fungerer i hverdagen, og at de understøtter en meningsfuld

undervisning. Ved at teste og tilpasse fagplanerne i samarbejde med lærere og elever skabes en stærk kobling mellem teori og praksis, som sikrer, at geografifaget forbliver relevant og anvendeligt i den pædagogiske virkelighed.

Fagudvalget fortsætter i 2025 planlægning af inddragelsesaktiviteter.